

15. Рідна школа. Ілюстрований часопис для всіх. – Львів, 1932. – Ч.19-20. – С.270; 1933. – Ч.13-14. – С.223-224; Ч.19-20. – С.270.
16. Сокольські вісті. – 1931. – Ч.1-3. – С.6-7.
17. Студентський вісник. Бюлетень Центрального Союзу Українського Студентства в Празі ЧСР. – 1925. – Ч.12. – С.7-8.
18. Студентський вісник. – 1925. – Ч.6. – С.15-16; Ч.9-10. – С.24-25.
19. Студентський вісник. – 1925. – Ч.12. – С.10.
20. Студентський вісник. – 1927. – Ч.10-12. – С.34.
21. Всеслов'янський з'їзд соколів у Празі // Діло. – 1926. – 22 липня.
22. Левицький С. Український Пластовий Улад в роках 1911-1945 в спогадах автора. (Причинки до історії Пласту). – Мюнхен: Молоде Життя, 1967. – 131 с.
23. Побідний похід фемінізму // Діло. – 1929. – 20 липня.
24. Савчук Б. Жіноцтво в суспільному житті Західної України (Остання третина XIX – 1939 р). – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 278 с.
25. Савчук Б. Корчма: алкогольна політика і рух тверезості в Західній Україні у XIX – 30-х роках XX ст. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. – 247 с.
26. Савчук Б. Український Пласт. 1911-1939. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. – 264 с.
27. Сільський господар. – 1931. – Ч.8-10. – С.2-3.
28. Товариство Взаємна Поміч Українського Вчителства 1905-1930. – Львів, 1932. – 339 с.
29. Чужинці подивляють нас! // Відродження. – 1938. – Ч.4-5. – С.75-77.

In article showed the main tasks, forms and methods of the international action of the Ukrainion civil organization of the Halichina in 20–30 th XX th century, gcueralire her chief tendencis and historical experience.

Г.О. Щигельська

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ (1946 – 1949 рр.)

Невід'ємну складову частину історії української діаспори становить унікальне явище розвитку української культури поза межами батьківщини. Незважаючи на те, що культурна діяльність завжди була стрижнем громадського життя українських іммігрантів та викликала зацікавленість дослідників, доводиться, однак, констатувати непропорційність вивчення даної проблеми у різних країнах. Зокрема, маловідомою сторінкою у вітчизняній та зарубіжній історіографії залишається громадське життя українців у Великій Британії. Поміж тим, українська діаспора в Об'єднаному Королівстві вирізняється високим рівнем організованості та життєдіяльності, провідна роль в активізації якої належить центральній громадській установі – Союзу українців у Великій Британії (СУБ),

заснованому 19 січня 1946 р. в Единбурзі. Розгортаючи багатогранну діяльність із перших днів створення організації, значна увага керівних органів СУБ приділялася питанням збереження й розвитку української культури та інформаційно-публіцистичній справі. Актуальність досліджень проблем української культури у Великій Британії в контексті діяльності центральної громадської установи полягає в тому, що вони не тільки поповнюють існуючі уявлення про перші кроки та розгортання культурно-освітньої праці української спільноти на Британських островах, але й значно розширюють і уточнюють наші знання про українську діаспору у світі.

У дослідженні даної проблеми автор широко використовує протоколи засідань Головної управи, Ради та Президії Ради СУБ за період із 1946 по 1949 р. [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12], за змістом яких у хронологічній послідовності можна прослідкувати розгортання діяльності Союзу в інформаційно-видавничій та культурно-освітній площинах. Відображенням багатогранного функціонування Союзу українців у всіх його проявах, а також важливим джерелом у вивченні видавничої діяльності СУБ служить пресовий орган організації “Наш клич”, пізніше перейменованій на “Українську думку” [16; 18; 20; 21; 23; 24; 25; 29; 30]. Цінним документом, в якому подаються статистичні дані та основні здобутки СУБ, є перший опублікований “Звіт з діяльності Союзу українців у Великій Британії за час від 1 січня 1949 р. до 31 грудня 1949 р.” [17].

Важливе місце у вивченні проблеми займають праці І.Дмитріва “Перші кроки СУБ на полі громадської діяльності” [15] та І.Марченка “Десять років діяльності Союзу Українців у Великій Британії (1946-1956)” [22]. Обидві роботи написані на основі протоколів засідань Управи, Ради та Президії Ради СУБ і становлять своєрідну хроніку розгортання діяльності та розбудови організації.

На основі вищевказаних матеріалів, зібраних у фондах Бібліотеки та Архіву ім. Т.Шевченка в Лондоні, які вперше вводяться у науковий обіг, автор ставить перед собою завдання прослідкувати еволюцію розгортання інформаційно-видавничої та культурно-освітньої діяльності Союзу українців у Великій Британії у 1946–1949 рр., розкрити основні здобутки організації та показати роль Союзу українців в організації культурного життя української спільноти в Об’єднаному Королівстві.

Зі створенням Союзу українців у Великій Британії постала гостра потреба інформування українців, що перебували на Британських островах, про його, існування й діяльність із метою залучення іммігрантів до громадського життя та утримування непрямих контактів із ними. Необхідність пресового органу диктували самі умови проживання української спільноти в Об’єднаному Королівстві, що, особливо в перші повоєнні роки,

Щигельська Г. О. Інформаційно-видавнича та культурно-освітня діяльність Союзу українців у Великій Британії (1946 – 1949 рр.).

була представлена вояками в числі ПЗС, поодинокі розкиданими по численних військових частинах та таборах усїєї території країни. Відвідати місця, де проживали українці, було не під силу організаторам Союзу, осягнути таку мету можна було тільки завдяки добре налагодженій видавничій діяльності.

Рішення про започаткування видавництва бюлетеня-часопису інформаційно-літературного характеру було прийняте Ініціативним Комітетом на засіданні 3 листопада 1945 р. [12, с.4]. Перший номер газети опубліковано 18 листопада 1945 р. за редакцією Петра Пігічина. Це було скромне шестисторінкове видання на циклостилі під назвою “Інформаційний бюлетень українців у Великій Британії “Наш клич”. На першій сторінці була поміщена стаття “Як повстав “Наш клич”, де описувалися основні мотиви заснування та подальші плани видавництва: “Пройшло багато часу, заким ми взаємно віднайшли себе та побачили, скільки нас тут зібралось. Вийшло, що нас тут чимала громада. Та всі ми живемо розгублено по всіх закутках цих островів. Не багато знаємо про себе та дуже мало нам відомо про наше життя у світі. Воно не дивно. Не має звідкіля цих вісток черпати. І тут виринула потреба власного друкованого слова” [Цит. за: 30, с.1].

На другій та третій сторінках розміщувалися вісті з українського життя в еміграції й повідомлення про події в Україні; 4 і 5 були літературними сторінками з поетичними творами й відомостями про видатних українських діячів; 6 сторінка присвячувалася оголошенням та інформації з діяльності організації. Хоча через брак коштів перше видання вийшло тиражем усього 200 примірників [16, с.2], за короткий час воно поширилося по теренах Великої Британії і на адресу редакції почали надходити десятки листів, у яких читачі щиро вітали появу рідного друку: “В хвилині одержання “Нашого Клича” не можу вам описати вдовolenня наших друзів; хоч скромний та в маленькому розмірі, але це в рідній мові – це наш клич. В дійсності бачимо діло...”.

“... Я сьогодні повернувся зі шпиталю і при нагоді я одержав від мого друга “Наш Клич”. Правда, перечитав я його із сльозами в очах бо вже більше як шість років я не бачив українського друку...”.

“... Це було великою радістю для мене та для моїх товаришів читати вперше нашу власну газетку. Бо вже від самого початку нашого побуту в польській армії були в нас мрії про зорганізоване наше життя, однак трудно воно приходило. Думаю що щасливо започаткована праця увінчається успіхом, а наша газетка віднайде кожного нашого брата, який ще до сьогодні сидить та боїться до себе признатися. Бажаю щастя та поступу в праці, а тим, що доложили труду при виданні бюлетеня, складаю щиру

подяку та бажаю їм, щоби успіхом увінчали їхні дальші мрії...” [Цит. за: 23, с.3].

Від 30 березня 1946 р. “Наш клич” почав друкуватися на 4 сторінках форматом А 3; наклад збільшився до 1000 примірників [24, с.4]. Загалом із 18 листопада 1945 р. по 19 січня 1947 р. було видано 19 номерів часопису. Згідно з рішенням Управи СУБ, прийнятим на засіданні 20 січня 1947 р., пресовий орган “Наш клич” було перейменовано на “Українську думку”, керуючись тими міркуваннями, що єдиний на той час на Британській землі український часопис повинен у своїй назві мати прикметник “український” [1, с.2].

Згідно з побажаннями, висловленими в “Резолюціях” Окружної конференції СУБ у Манчестері 3 листопада 1946 р., запровадити передплату з метою випуску газети щонайменше раз у тиждень [18, с.4], була встановлена передплата в такому розмірі: місячна – 2½ шилінга, чвертьрічна – 7, піврічна – 13, річна – 1 фунт 6 шилінгів [29, с.4]. До того часу фінансову базу видавництва “Нашого клича” в основному становили добровільні пожертви та членські вкладки. Шукаючи додаткових коштів, щоб збільшити редакційний склад та налагодити щотижневе видання газети, СУБ уклав договір із Центральним українським допомоговим бюро в Лондоні (ЦУДБ) про спільне ведення справ видавництва та книгарні [4, с.34].

До часу придбання власної домівки Союзу редакція “Нашого клича” (пізніше “Української думки”) знаходилася у будинку ЦУДБ на 218 Сасекс Гарденс. У листопаді 1947 р. редакція й книгарня були перенесені до нового будинку, придбаного Союзом на 49 Лінден Гарденс, та включені в систему СУБ як його складові частини [22, с.2].

Намагання керівних органів СУБ зберігати аполітичний характер та не вмещувати на сторінках газети матеріалів із відображенням будь-якого політичного спрямування часто призводили до непорозумінь і до певної міри конфліктів із редакцією “Української думки”, яка виявляла схильність до інших настанов. Така неузгодженість супроводжувалася частою зміною редакторів органу. Першого редактора газети Петра Пігічина було звільнено від редагування у липні 1947 р., а на його місце рішенням Управи СУБ від 23 серпня 1947 р. призначено Мирослава Семчишина [3, с.26-27]. На засіданні Президії Ради СУБ 21–22 серпня 1948 р. було прийнято рішення створити Редакційну колегію “Української думки” у складі: І.Пенсака (культурно-освітній референт), М.Семчишина та М.Волинського й доручити Секретареві Ради Т.Данилову наглядати над справами, пов’язаними з редагуванням [6, с.84]. 3 9 квітня 1949 р. рішенням Ради СУБ у складі Редакційної комісії були затверджені 2 редактори, головним редактором призначався М.Добрянський, решта складу комісії залишалася без змін. На цьому ж засіданні Рада ствердила,

що “Українська думка” має бути “виразником незалежної української думки на чужині і придержуватись таких принципів:

а) займати понадпартійне становище у всіх справах загальнонаціонального життя, вести активну оборону засад українського правопорядку та активізацію української суспільно-громадської думки для визвольної справи;

б) сприяти повній консолідації всіх українських сил довкола Української Національної Ради;

в) мати позитивний, конструктивний і поєднаний підхід до всіх громадських політичних питань;

г) толерантно ставитись до всіх ідейно-політичних і громадських суспільних рухів національного табору;

д) уникати прибирання різкого полемічного характеру у своєму змісті;

е) особливу увагу звертати на справи й питання суспільно-громадського характеру української суспільності взагалі і на терені Великої Британії зокрема” [7, с.165].

Особливо часті непорозуміння між редакцією та керівництвом СУБ спостерігалися після Загальних Зборів 12–13 березня 1949 р., коли новообрана Рада Союзу внаслідок ідеологічного розколу організації стала на тверді позиції не пов’язаності з політичними партіями. Так, 1 червня 1949 р. виконуючий обов’язки Голови СУБ О.Монцібович закріпив висилку газети й доручив друкарні видати другий наклад з огляду на те, що в газеті було вміщене оголошення українських лібералів. Унаслідок цього редактор М.Семчишин листом від 4 червня 1949 р. повідомив Президію Ради, що перестав працювати в СУБ [8, с.178].

Черговий конфлікт назрів у серпні в результаті поміщення редактором Добрянським без попереднього узгодження з Президією оголошення про благодійні внески для Української Національної Ради. На засіданні 24 серпня 1949 р. Рада СУБ ухвалила рішення щодо попередження Добрянському за порушення постанов Ради та Президії Ради, видані для редагування часопису СУБ у справах, що торкалися інтересів Союзу як суспільно-громадської організації [9, с.207]. А вже 23 листопада 1949 р. Секретар Т.Данилів поінформував Президію про зняття з посту головного редактора “Української думки” М.Добрянського у зв’язку з опублікуванням статті “Прокляття двоподілу”, вважаючи, що автор у кінці статті увійшов у полеміку з партіями, чого згідно з даними йому постановами не потрібно було робити. Президія та Рада СУБ схвалили рішення Данилова, доручивши йому при цьому відповідальність за редагування “Української думки”. Таким чином, Добрянський був усунений з редакції, залишаючись тільки технічним редактором газети [10, с.228].

Однак часті зміни редакторів не впливали на видавництво загалом і редакція “Української думки” працювала безперебійно, залишаючись в Об’єднаному Королівстві основним україномовним джерелом інформації про події у світі та в Україні, життя українських іммігрантів у Великій Британії, Європі та Америці, а також була необхідним посередником у спілкуванні керівних органів СУБ із місцевими відділеннями, що уможливило поліпшення ефективності організаційної діяльності та ведення роз’яснювальної роботи з різноманітних питань, які хвилювали українську громадськість. Наприкінці 1949 р. адміністрація газети обслуговувала 2 758 індивідуальних та 934 колективних передплатників у Великій Британії, 213 індивідуальних і 226 колективних передплатників за кордоном, загальна кількість яких станом на 31 грудня 1949 р. становила 4 131 [17, с.3].

Крім видавання “Української думки”, в міру зростання потреб і фінансових засобів, СУБ із року в рік розгортав публікацію інших видань, які склалися з науково-популярної, історичної, суспільно-політичної літератури та окремих літературних збірників. Одним із перших таких видань Союзу став збірник “Спіть, хлопці, спіть”, присвячений пам’яті українських вояків, полеглих у Другій світовій війні [21, с.4]. Наступними були поезії Тараса Шевченка та збірник пам’яті Симона Петлюри, видані тиражем 420 примірників [2, с.24]. 7 вересня 1946 р. на засіданні Управи СУБ було прийнято рішення розпочати видання “Календарця українця у Великій Британії” [15, с.2], який з того часу по сьогоднішній день видається щорічно й служить не лише непересічним джерелом інформації про життя українців у Великій Британії, але й історичним довідником та календарем усіх релігійних і державних українських свят.

Придбати україномовні видання можна було в книгарні, що діяла при СУБ із жовтня 1947 р. і виконувала також роль посередника у передплачуванні часописів із-за кордону [5, с.48].

Одним зі своїх завдань Союз українців вважав також ведення інформаційної діяльності серед британців із метою ознайомлення їх з Україною та з життям української спільноти на теренах Великобританії. У цій діяльності, зокрема, було підготовлено та проголошено ряд англomовних доповідей, серед яких можна відзначити такі: “Росія і українська справа”, виголошена Богданом Панчуком в Академії політичних наук при Лондонському університеті, “За що змагаються українці”, проголошена Юрієм Сальським перед членами лондонського клубу “Ротарі” [25, с.2] та “Роль України на сході Європи”, проголошена Володимиром Коростовцем у 65 британських клубах “Ротарі” та декількох університетах [17, с.3]. Окрім доповідей, готувалася також спеціальна інформаційна література про українців і діяльність СУБ, яка розсилалася пресовим агентствам і урядовим установам.

Від самого початку діяльності СУБ значна увага керівних органів приділялася розвитку культурно-освітньої праці. Вже 30 березня 1946 р. у “Комунікати Ч.5”, вміщеному в “Нашому кличі”, Управа СУБ звернулася із закликом до членів та мужів довір’я* організувати у своїх групах культосвітню працю, створюючи навчальні курси англійської мови, спільні читання й обговорення преси [20, с.4]. На основі даних про організаційне оформлення місцевих відділень, що надсилалися для реєстрації до Центральної канцелярії СУБ, можна спостерігати високу активність усіх без винятку новостворених відділів та осередків у сфері ведення культурно-освітньої роботи. Окрім організації курсів англійської мови, що було необхідною умовою виживання в англомовній країні, проводились також україномовні навчальні курси для неграмотних. Згідно із статистичними даними, зібраними Управою СУБ серед українців, що приїхали до Великобританії, було 2% неграмотних. У зв’язку з цим на засіданні Управи СУБ 2 лютого 1946 р. на пропозицію М.Опаренка була прийнята постанова зайнятися справою неписьменних членів СУБ, допомагаючи їм у постачанні букварів через мужів довір’я [15, с.2].

Нерідко у відділах влаштовувалися зібрання, на яких читалися реферати та доповіді на різну наукову тематику залежно від наявності спеціалістів у відділі. Цікавим є той факт, що, встановлюючи зв’язки, відділення співпрацювали між собою, обмінюючись доповідачами. Прикладом такого наукового співробітництва служить діяльність відділів в Енсмюр та Балядо: “Ми встановили зв’язки з околицьними гостелями. І так в гостелі Балядо голова нашого відділу СУБу інж. Севериненко прочитав 27.6 1948 лекцію на тему: “Фізичні та хімічні явища в природі і техніці”, яка викликала велике зацікавлення з боку слухачів; у відповідь на це голова СУБ гостелю Балядо поет Ранюк виявив своє бажання організувати “Літературний вечір” у нашому гостелі” [Цит. за: 27, с.3].

Обов’язковим у житті кожного відділу було спільне відзначення релігійних свят із дотриманням традиційних українських обрядів та національних свят, пов’язаних із визначними подіями в історії України й ушануванням пам’яті видатних українців. Такі святкування часто супроводжувалися проведенням різних культурних заходів (т. зв. “імпрез” та “академій”), які, як правило, складалися з двох частин: зачитання реферату на відповідну тематику та концертної програми, складеної з місцевих художніх аматорських колективів. За свідченням даних, наведених у звіті з діяльності СУБ за 1949 р., загалом у місцевих відділеннях за звітний період було прочитано 2864 доповіді та влаштовано 716 заходів [17, с.3].

* Повноважених представників організації. – Ред.

Координаційним центром усієї культурно-освітньої роботи СУБ виступав культосвітній відділ. У його обов'язки, в першу чергу, входило постачання відділам та осередкам СУБ інформаційної літератури, потрібної для підготовки рефератів та влаштування виставок. Окрім україномовної літератури, готувалася також певна кількість матеріалів англійською мовою. Зокрема, протягом 1949 р. усім відділенням СУБ були розіслані англійськомовні видання, що охоплювали своєю тематикою широкий спектр питань з історії України та розвитку української культури. З метою ознайомлення з українським життям і культурними надбаннями ці матеріали поширювалися між британцями під час виставок українського мистецтва, влаштування концертів чи вручалися їм під час відвідин відділів. У цьому ж році культурноосвітнім відділом осередкам з українськими дітьми було надіслано 340 дитячих книжок і велику кількість приладдя для малювання й писання. Для хворих та інвалідів складено три мандрівні бібліотеки. Поряд із цим продовжувалося формування Центральної бібліотеки й архіву. На кінець 1949 р. архівний фонд складався зі 105 українських та 35 англійських журналів, 65 річників українських, 8 – англійських, 20 – білоруських, польських та російських часописів. У загальній кількості протягом 1949 р. фонди бібліотеки поповнилися на 550 примірників нових книг [17, с.3].

Характерною особливістю діяльності відділів та осередків СУБ при всебічному сприянні культосвітнього відділу було створення спортивних гуртків і різноманітних мистецьких груп. Станом на 31 грудня 1949 р. у 9% відділень СУБ існували аматорські драматичні гуртки, в 13% – танцювальні групи, в 14% – аматорські хори, в 30% – спортивні гуртки (футбольні, настільного тенісу, волейбольні, шахові тощо) [17, с.3].

На окрему увагу заслуговують мистецькі групи, створені при відділі СУБ у Манчестері: чоловічий хор “Гомін” та танцювальний балет “Орлик”, що відіграли значну роль у збереженні й пропагуванні української культури. Ініціатором створення школи українських народних танців виступив Петро Лазоришак-Дністровик. На його прохання відділ СУБ погодився опікуватися школою й допомагати їй матеріально. 16 січня відбулося зібрання бажаючих вивчати український народний танок. Того ж дня була заснована танцювальна школа. Незважаючи на втому від праці на різних підприємствах, молодь прибувала на навчання 4 – 5 разів на тиждень і весь свій вільний час присвячувала для вправ. Спочатку навчання проводилося без музики, але вже незабаром під час репетицій грали три музиканти. Від лютого 1949 р. почалося готування костюмів, що, враховуючи нестачу коштів, також було нелегкою справою. Однак своїм завзяттям і наполегливою працею всі члени школи “Орлика” скоро засвоїли потрібні

Щигельська Г.О. Інформаційно-видавнича та культурно-освітня діяльність Союзу українців у Великій Британії (1946 – 1949 рр.).

навики й уже в травні були готові до виступів [26, с.6]. Паралельно з підготовкою балетної групи натхненно працював і хор “Гомін”, який був створений у той самий час, що й “Орлик”, на основі обдарованих українців із середовища Манчестерської громади та частини членів уже відомого тоді хору “Бурлака”, який складався з колишніх воїнів I Української дивізії УНА. Керівником хору був Ярослав Гордій [13, с.3].

Перший виступ “Орлика” й “Гомона” відбувся в місті Олдгамі 9 травня 1949 р. 15 травня обидва колективи виступили в Манчестері. Загалом до кінця 1949 р. ними було дано 11 концертів у різних містах Великобританії. Протягом цього часу ансамблі завоювали не тільки успіх і визнання серед британців, але й перші мистецькі нагороди. На Міжнародному музичному фестивалі в Манчестері з 22 по 25 травня 1949 р., виступаючи у класі груп, дуетів і в дитячій секції, “Орлик” здобув одне почесне місце, три перших, два других і одне третє [26, с.6].

Свій вклад у розвиток культурно-освітньої праці вносили також і секції СУБ. Розгортаючи діяльність, обрана у 1949 р. Управа Організації українських жінок (М.Дубляниця – голова, О.Губаржевська – заступник, Семенів – секретар, О.Токаржевська, І.Вітошинська, О.Шайдевич, А.Коростовець, А.Добрянська – члени) проводила збори з метою згуртування українського жіноцтва на теренах Великобританії, на яких у доповідях закликали присвятити свою працю збереженню українського характеру життя родин іммігрантів, плеканню рідних звичаїв, мистецтва й вихованню молоді в українському дусі [14, с.17].

Діяльність Комісії допомоги українському студентству (КоДУС) загалом спрямовувалась у двох напрямках: впливати на українську молодь у Великій Британії, щоб вона готувалася й складала вступні іспити до спеціальних і вищих навчальних закладів, та збирати фонди на стипендії [19, с.3]. Враховуючи нестачу матеріальних засобів української імміграції та шукаючи додаткових фондів, КоДУС наводила зв'язки з іноземними благодійними організаціями й установами. Перші три стипендії для українських студентів у Лондоні були виділені за посередництвом єпископа Івана Бучка з фондів, призначених Папою Римським на допомогу українцям [28, с.2]. Протягом 1949 р. Комісія надала ще 6 стипендій на навчання у Голвейському університеті в Ірландії [17, с.3].

Розуміючи визначальне значення культурно-освітньої діяльності у збереженні національної ідентичності та представництві українського культурного надбання в еміграції, на останньому засіданні Ради 1949 р. 17-18 грудня багато уваги було приділено обговоренню даного питання та вироблено основні напрямки діяльності в цій сфері на наступний рік.

Зокрема, було прийняте рішення оголосити лютий 1950 р. місяцем української культури, протягом якого провести концерт української пісні, танцю, музики, театрального мистецтва, організувати при СУБ постійну мандрівну виставку українського народного мистецтва, здійснити заходи для створення наукового центру. В інформаційній галузі було вирішено видати книжку професора Марчука “Україна і українці” англійською мовою й розіслати її в англійські установи, опублікувати статтю про “Україну” в одному з відомих англійських журналів та випустити спеціальне видання “Української думки” англійською мовою про українців у Англії [11, с.238].

Таким чином, інформаційно-видавнича діяльність Союзу українців була розпочата Ініціативним комітетом, що проводив підготовку до Організаційних зборів СУБ ще у 1945 р. Першим досягненням у цій сфері стало започаткування 3 листопада 1945 р. видавництва пресового органу Союзу інформаційно літературного часопису “Наш клич”, пізніше перейменованого на “Українську думку”, яка на той час була основним україномовним джерелом інформації в Об’єднаному Королівстві про життя української еміграції, події у світі та в Україні. Окрім “Української думки”, СУБ запровадив видавництво щорічного видання “Календарця українця у Великій Британії”, літературних збірок і цілого ряду україномовних та англомовних видань науково-популярного та суспільно-політичного характеру.

Значна увага приділялася Союзом розвитку культурно-освітньої праці. В усіх більших чи менших відділах та осередках СУБ створювалися аматорські колективи художньої самодіяльності, курси англійської мови, відзначалися релігійні та національні свята з дотриманням українських звичаїв і обрядів, проводилися культурні заходи, присвячені урочистим датам в історії України. Падаючи фінансову підтримку та координуючи діяльність українських громад у цій сфері, СУБ не тільки заохочував своїх членів розвивати й поширювати українське мистецтво, зберігати національні традиції та надбання, але й пропагував українську культуру в Об’єднаному Королівстві, нерідко завойовуючи при цьому визнання її високу оцінку британців.

Подальші дослідження інформаційно-видавничої та культурно-освітньої праці СУБ, як і діяльності інших громадських організацій, дадуть можливість відтворити цілісну картину емігрантського життя й показати основні здобутки розвитку української культури поза межами батьківщини.

1. Бібліотека та Архів ім. Т. Шевченка в Лондоні. Протокол Другого Засідання Управи СУБ з дня 20 01 1947.

2. Там само. Протокол Засідання Управи СУБ з дня 21 червня 1947.

Шигельська Г. Інформаційно-видавнича та культурно-освітня діяльність Союзу українців у Великій Британії (1946 – 1949 рр.).

3. Там само. – Протокол Засідання Управи СУБ з дня 23 серпня 1947.
4. Там само. – Протокол Засідання Управи СУБ з дня 25.10.1947.
5. Там само. – Протокол Засідання Управи СУБ з дня 17 січня 1948 р.
6. Там само. – Протокол Засідання Президії Ради СУБ з дня 21 і 22 серпня 1948 р.
7. Там само. – Протокол Засідання Ради СУБ з дня 9 – 10 квітня 1949 р.
8. Там само. – Протокол Засідання Президії Ради СУБ з дня 2.6.1949 р
9. Там само. – Протокол Засідання Президії Ради СУБ з 24.8.1949.
10. Там само. – Протокол Засідання Президії Ради СУБ з дня 23.11.1949
11. Там само. – Протокол Засідання Ради СУБ з дня 17 – 18.12.1949.
12. Там само. – Протокол Ч 5 Першого засідання Ініціативного Комітету “Союзу Українських Вояків у Польських Збройних Силах”.
13. Блажівська-Гринач Н. 45-річчя українського репрезентативного хору СУБ “Гомін”// Українська думка. 1995. 20 липня.
14. Відродження на чужині (15-ліття діяльності ОУЖ у Великій Британії) – Лондон 1967. – 324 с.
15. Дмитрів І. Перші кроки СУБ на полі громадської діяльності // Українська думка. – 1996. – 21 березня.
16. За нами один рік праці // Наш клич 1945. – 29 вересня
17. Звіт з діяльності СУБу за час від 1 січня 1949 до 31 грудня 1949 // Українська думка. – 1950. – 19 березня.
18. Із життя організації // Наш клич. – 1946. 30 листопада.
19. Комісія Допомоги Українським Студентам – КодУС на В Британію // Українська думка 1948. 17 жовтня
20. Комунікат. Ч. 5 // Наш клич. – 1946 – 30 березня.
21. Комунікат. Ч. 8 // Наш клич – 1946. – 30 травня
22. Марченко І. 10 років діяльності Союзу Українців у Великій Британії (1946-1956) // Українська думка – 1996. – 25 квітня
23. Наш клич. – 1945. – 12 грудня.
24. Наш клич. – 1946. – 30 березня.
25. Помітне зацікавлення українською справою серед англійців // Українська думка – 1948. – 7 листопада.
26. Спогади з минулих років у 50-річчя танцювального ансамблю “Орлик”// Українська думка. – 1999. – 11 листопада.
27. СУБ в Енсмюр працює // Українська думка. – 1948. – 18 липня.
28. Три студентські стипендії в Лондоні // Українська думка. – 1949. – 16 жовтня.
29. Українська думка – 1947. 2 жовтня.
30. Як повстав “Наш Клич” // Наш клич. – 1945. – 18 листопада

On the basis of the data gathered in Shevchenko Library and Archives in London, which are introducing to the scientific public for the first time, the author analysed one of the main directions of the social work of the central Ukrainian organization in the United Kingdom – the Association of Ukrainians in Great Britain (AUGB) – the information – public and cultural – educational activities in 1946 – 1949. A special attention is focus on the publishing of the United Kingdom’s only Ukrainian language weekly, Ukrainska Dumka, and the foundation of the finest Ukrainian folk choir and dance group established in local branches of the AUGB.